

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

28 юни 2007 година *

По дело C-467/05

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от съдия-следователя от Tribunale di Milano (Италия) с акт от 6 октомври 2005 г., постъпил в Съда на 27 декември 2005 г., в рамките на наказателното производство срещу

Giovanni Dell'Orto,

в присъствието на

Saipem SpA,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: г-н А. Rosas, председател на състав, г-н J. Klūčka, г-н J. N. Cunha Rodrigues (докладчик), г-н А. Ó Caoimh и г-жа Р. Lindh, съдии,

* Език на производството: италиански.

генерален адвокат: г-жа J. Kokott,
секретар: г-жа C. Strömholm, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 1 февруари 2007 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за г-н Dell’Orto, от адв. M. Brusa, avvocato,
- за италианското правителство, от г-н I. M. Braguglia, в качеството на представител, подпомаган от г-н D. Del Gaizo, avvocato dello Stato,
- за Ирландия, г-н D. O’Hagan, в качеството на представител, подпомаган от г-н N. Travers, BL,
- за нидерландското правителство, от г-жа H. G. Sevenster и г-жа C. ten Dam, както и от г-н M. de Grave, в качеството на представители,
- за австрийското правителство, от г-н H. Dossi, в качеството на представител,

- за правителството на Обединеното кралство, от г-жа E. O'Neill, в качеството на представител, подпомагана от г-н J. Turner, barrister,
- за Комисията на Европейските общности, от г-жа M. Condou-Durande и г-жа E. Righini, както и от г-н L. Visaggio, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание на 8 март 2007 г.,

постанови настоящото

Решение

- ¹ Преюдициалното запитване се отнася до тълкуване на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета от 15 март 2001 г. относно правното положение в наказателното производство на жертвите [другаде в текста: „пострадалите“] от престъпления (ОВ L 82, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 104, наричано по-нататък „Рамково решение“) и на Директива 2004/80/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно обезщетението на жертвите на [другаде в текста: „пострадалите от“] престъпления (ОВ L 261, стр. 15; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 31, наричана по-нататък „Директивата“).
- ² Запитването е отправено в рамките на наказателно производство за привеждане в изпълнение, последващо окончателна осъдителна присъда, което се развива пред съдия-следовател от Tribunale di Milano, в качеството на съдия-изпълнител, и се отнася до връщане на вещи, върху които е наложен обезпечителен запор.

Правна уредба

Право на Европейския съюз

Рамково решение

3 Член 1 от Рамковото решение гласи:

„За целите на настоящото рамково решение:

а) „жертва“ [Другаде в текста: „пострадал от престъпление“] е физическо лице, което е претърпяло увреждане, включително телесно или душевно и емоционално страдание, или имуществена загуба, които са пряка последица от действия или бездействия в нарушение на наказателното право на държава-членка;

[...]

в) „наказателно производство“ е наказателноправно производство по смисъла на националното право;

г) „производство“ е производство в широк смисъл, което освен наказателното производство обхваща всички отношения на жертвите [другаде в текста: „пострадалите от престъпление“] в това им качество с държавни органи, служби или организации за подпомагане на жертви [другаде в текста: „пострадали от престъпление“] във връзка с тяхното дело преди, по време или след наказателния процес;

[...]“.

4 Член 2 от Рамковото решение предвижда:

„1. Всяка държава-членка взема мерки жертвите да разполагат с действителни и подходящи възможности за действие в рамките на нейната система за наказателно правораздаване. За целта същата непрестанно полага усилия за осигуряване зачитането на личното достойнство на жертвите по време на производството и признава правата и законните им интереси, най-вече в рамките на наказателното производство.

2. Всяка държава-членка взема мерки спрямо особено уязвимите жертви да се проявява специално отношение, подходящо с оглед на обстоятелствата, свързани с тях“.

5 В съответствие с член 8, параграф 1 от Рамковото решение:

„Всяка държава-членка осигурява подходящо равнище на защита на жертвите и, ако това е уместно, на семействата или лицата, намиращи се в отношения, подобни на семейните, най-вече що се отнася до тяхната безопасност и защита на личната им неприкосновеност, когато компетентните власти считат, че е налице сериозна опасност от преследване или че съществуват недвусмислени доказателства относно сериозни намерения да се наруши тяхната лична неприкосновеност“.

6 Според член 9 от Рамковото решение:

„1. Всяка държава-членка взема мерки жертвите на престъпления да имат право да се ползват от решение, постановено в разумен срок като част от наказателното производство, относно обезщетението, дължимо от извършителя, освен когато по някои дела националното право предвижда присъждането на обезщетени [другаде в текста: „обезщетение“] по друг начин.

[...]

3. Освен когато по неотложни причини се окажат необходими за целите на наказателното производство, подлежащите на възстановяване обекти на вещни права, принадлежащи на жертвите, ако са били иззети в неговия ход, се връщат незабавно“.

7 В съответствие с член 17, трето тире от Рамковото решение всяка държава-членка въвежда в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за да се съобразят с прилагането на цитираните членове в точки 3—6 от настоящото решение най-късно до 22 март 2002 г.

Директивата

8 Според член 1 от Директивата:

„При тежко умишлено престъпление, което е извършено в държава-членка, различна от тази, в която ищецът пребивава, държавите-членки гарантират, че той ще има право да предяви свой иск пред орган или друга служба на съответната държава-членка“.

9 Член 2 от Директивата гласи:

„Обезщетението се изплаща от компетентния орган на държавата-членка, на чиято територия е било извършено престъплението“.

10 Член 12 от Директивата гласи, както следва:

„1. Разпоредбите за достъп до обезщетение в презграничните случаи, установени с настоящата директива, се прилагат въз основа на действащите в държавите-членки режими за обезщетение на жертвите на предумишлени тежки престъпления, извършени на тяхна територия.

2. Всички държави-членки гарантират, че техните национални разпоредби предвиждат режими на справедливо и подходящо обезщетение на жертвите на тежки предумишлени престъпления, извършени на тяхна територия“.

11 Член 17 от Директивата предвижда:

„Настоящата директива не представлява пречка, в случай че тези разпоредби са съвместими с настоящата директива, държавите-членки да:

а) приемат или продължат да изпълняват по-благоприятни разпоредби в интерес на жертвите на престъпление или на всяко друго лице, пострадало от престъпление;

- б) приемат или продължат да изпълняват разпоредби за обезщетение на жертвите на престъпления, извършени извън тяхна територия, или всяко друго лице, пострадало от тези престъпления, при известни условия, които държавите-членки могат да уточнят“.

12 Член 18, параграфи 1 и 2 от Директивата гласят:

„1. Държавите-членки въвеждат в сила преди 1 януари 2006 г. законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за да се съобразят с настоящата директива, с изключение на член 12, параграф 2, за който срокът е до 1 юли 2005 г. Те незабавно уведомяват Комисията за това.

2. Държавите-членки могат да решат, че мерките, необходими за съобразяване с настоящата директива, се прилагат само по отношение на ищците, получили телесни увреждания вследствие на престъпления, които са извършени след 30 юни 2005 г.“

Национална правна уредба

13 В съответствие с член 263 от италианския наказателно-процесуален кодекс, изменен със Закон № 134 от 12 юни 2003 г. (наричан по-нататък „НПК“):

„1. Връщането на вещи, върху които е наложен обезпечителен заповед, се разпорежда от съдия с определение, когато не съществува никакво съмнение относно тяхната принадлежност.

[...]

3. При спор относно собствеността на вещи, върху които е наложен обезпечителен заповест, съдията сезира компетентния местен граждански първоинстанционен съд по въпроса за връщането на вещите, без да ги освобождава от заповест през това време.

[...]

6. Когато решението не подлежи на по-нататъшно обжалване, съдия-изпълнителят пристъпва към връщане на вещите.“

14 Член 444 от НПК предвижда:

„1. Подсъдимият и прокуратурата могат да искат от съда да приложи, предвид конкретните обстоятелства по делото и в рамките на закона, заместваща или имуществена санкция, намалена най-много с една трета от размера ѝ, или наказание лишаване от свобода, когато като се вземат предвид обстоятелствата и при намаляването му най-много с една трета от размера, то не надвишава пет години със или без имуществената санкция.

2. При споразумение, дори по предложение на страната, която не е направила искането за него, и доколкото не е произнесена оправдателна присъда [...], съдът, въз основа на деянията, при условие че квалификацията на фактите, прилагането и сравнението на посочените от страните обстоятелства са

правилни и указаната санкция е подходяща, постановява с решение налагането на въпросната санкция, като указва в диспозитива, че е по споразумение на страните. При конституиране на граждански ищец съдът не се произнася по искането; [...]

[...]“.

15 Според член 665, параграф 1 от НПК:

„Освен ако законът не е предвидил друго, само съдията, който е постановил решението, е компетентен да се произнесе по неговото привеждане в изпълнение.“

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

16 От акта за препращане следва, че е образувано наказателно производство пред Tribunale di Milano срещу г-н Dell'Orto и други подсъдими за деяния, осъществяващи състава на престъплението предоставяне на невярна информация за дружествата (подправка на счетоводни документи), осъществени и с цел извършване на престъпленията тежка злоупотреба на доверие и противозаконно финансиране на политически партии. Сред засегнатите лица от тези нарушения са няколко дружества, които принадлежат към италианската група ENI, едно от които е Saipem SpA (наричано по-нататък „Saipem“), конституирано като граждански ищец в наказателното производство.

17 Според акта за препращане г-н Dell'Orto и другите подсъдими са отклонили значителни парични суми, собственост на въпросните дружества, чрез възнаграждения за фиктивни консултантски дейности, предоставени на офшорни дружества, органично свързани с един от съизвършителите,

присвоявайки по този начин част от сумите. По-специално г-н Dell'Orto е присвоил сума от 1 064 069,78 EUR, принадлежащи на Saipem — сума, върху която е наложен обезпечителен заповор от италианските съдебни власти в хода на наказателното производство. Такава обезпечителна мярка би имала за основна и особена цел именно да се гарантира изпълнението на гражданските задължения, произтичащи от престъплението.

18 Въпросното наказателно производство приключва с постановяване на присъда на 4 май 1999 г. от съдия-следователя от Tribunale di Milano, която влиза в сила на 5 юни следващия месец и с която е наложено наказание „по споразумение“ на основание член 444 от НПК. С присъдата г-н Dell'Orto е осъден условно на лишаване от свобода и му е наложена глоба. Нищо не е постановено по отношение на сумата, върху която е наложен обезпечителен заповор.

19 На Saipem въпросната сума е възстановена при привеждане в изпълнение на определение на въпросния съдия, постановено на 3 декември 1999 г. Това определение е отменено с решение на Corte suprema di cassazione от 8 ноември 2001 г. Последният изтъква по-специално, че доколкото нищо не е предвидено в присъдата от 4 май 1999 г. относно сумата, върху която е наложен обезпечителен заповор, наказателният съд няма право да постанови връщането ѝ на Saipem.

20 В резултат на решението от 8 ноември 2001 г. г-н Dell'Orto иска от същия съдия да разпорежи на Saipem да върне на свой ред въпросната сума, върху която отново да бъде наложен заповор в очакване на решението за евентуалното ѝ връщане. Според г-н Dell'Orto гражданският съдия следва в съответствие с член 263, параграф 3 от НПК да се произнесе относно сумата, с мотив че става въпрос за спор относно собствеността на въпросната сума.

- 21 На 18 юли 2003 г. съдия-следователят от Tribunale di Milano разпорежда с определение изпращане на преписката по делото на гражданския съд, като отхвърля исканията на г-н Dell'Orto в останалата им част.
- 22 Това последно определение е отменено с решение на Corte suprema di cassazione от 21 април 2005 г., с което делото се връща на същия съдия. Според въпросното решение, ако в съответствие с член 263, параграф 3 от НПК спорът относно собствеността на иззетите вещи е решен от граждански съдия в рамките на производство по инцидентен иск, то от това не следва, че компетентността на наказателния съдия за вземане на мерките, които се отнасят до запазване на вещите, докато спорът за собствеността им бъде разрешен, е отпаднала, поради което задължение на съдия-следователя от Tribunale di Milano е да „определи съответните мерки за запориране на сумата, която междувременно е била върната на Saipem“.
- 23 Така производството пред препращащата юрисдикция се възобновява, за да се осигури привеждането в изпълнение на второто решение на Corte suprema di cassazione.
- 24 Според препращащата юрисдикция не може „спор относно собствеността“ на сумите, върху които е наложен обезпечителен запор в главното производство, да бъде основание за започване на производство по инцидентен иск пред гражданския съдия. Сумите, върху които е наложен обезпечителен запор, били недължимо платени и трябвало да се върнат на Saipem по силата на член 2037 от италианския граждански кодекс, а и видно от доказателствата по делото, г-н Dell'Orto никога не е оспорвал, че тези суми са собственост на дружеството.
- 25 Препращащата юрисдикция смята, че в действителност пречка от чисто процесуален характер я възпрепятства да разпорежи връщането на въпросните суми на Saipem, а именно въпросът, който се отнася до правомощието на

съдия-изпълнителя да вземе решение относно връщането на суми, върху които е наложен обезпечителен заповед след решение за привеждане в изпълнение на присъдата, постановена на основание член 444 от НПК. Според практиката на Corte suprema di cassazione, която следва по-конкретно от посоченото по-горе решение от 8 ноември 2001 г., съдия-изпълнителят няма право да разпорежи връщане на пострадалия от престъпление на вещи, иззети след постановена на основание член 444 от НПК присъда, която не предвижда нищо в това отношение.

26 В този контекст препращащата юрисдикция иска да се установи приложението на принципите, изложени в членове 2 и 9 от Рамковото решение.

27 Тя по-специално иска да установи дали тези членове от Рамковото решение са приложими във връзка с тяхното действие спрямо лицата, след като пострадалият от престъпление не е физическо, а юридическо лице.

28 Съгласно член 1, буква а) от Рамковото решение то се прилага спрямо „физическо лице“, което е претърпяло увреждане. Въпреки това препращащата юрисдикция иска да установи дали е възможно Рамковото решение да се разтълкува в светлината на членове 12 и 17 от Директивата, в смисъл че то се прилага също за друго лице, пострадало от престъпление, по-специално за юридически лица. Ако това е така, то тогава принципът, посочен в член 9, параграф 3 от Рамковото решение, според който обекти на вещни права, иззети в хода на наказателното производство и принадлежащи на пострадалия от престъпление, му се възстановяват незабавно, би бил приложим в главното производство. В съответствие с практиката на Съда (Решение от 16 юни 2005 г. по дело Pupino, C-105/03, Recueil, стр. I-5285) следва, че националният съдия е задължен да тълкува, доколкото това е възможно, разпоредбите на НПК във връзка с правомощието на съдия-изпълнителя да взема решение относно връщането на вещи, иззети в хода на наказателното производство, в съответствие с член 9, параграф 3 от Рамковото решение, което позволява опростена процедура за постигане на целите, определени в правната уредба за обезщетение на пострадалите от престъпление.

29 Освен това препращащата юрисдикция обръща внимание, че що се отнася до формите на приключване на наказателното производство, подобни на тези на решението „по споразумение“ по смисъла на член 444 от НПК, Съдът е приел, че те трябва да бъдат възприемани по същия начин като окончателно решение, което прекратява наказателното производство (Решение от 11 февруари 2003 г., по дело Gözütok и Brügge, C-187/01 и C-385/01, Recueil, стр. I-1345).

30 Имайки предвид, че спорът по главното производство относно връщането на суми, върху които е наложен обезпечителен заповед, е последващ на приключило с присъда от 4 май 1999 г. наказателно производство, препращащата юрисдикция иска да установи също приложимостта на принципите, указани в членове 2 и 9 от Рамковото решение в особената хипотеза на наказателно производство за привеждане в изпълнение, последващо приключването на наказателното производство в тесен смисъл.

31 При тези обстоятелства съдия-следователят от Tribunale di Milano решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Могат ли правилата, установени в членове 2 и 9 от Рамковото решение [...], да се приложат в наказателно производство общо, спрямо всяка засегната от нарушение страна, по силата на член 1 и сл. от Директивата [...] или на други разпоредби от общностното право?

2) Могат ли правилата, установени в членове 2 и 9 от Рамковото решение [...], да се приложат в наказателно производство за привеждане в изпълнение, последващо окончателна осъдителна присъда (следователно и последващо решение за привеждане в изпълнение на наказанието, предвидено в

член 444 от Наказателно-процесуалния кодекс), по отношение на *всяка засегната от нарушение страна* по силата на разпоредбите на член 1 и сл. от Директивата [...] или на други разпоредби от общностното право?“

По преюдициалните въпроси

По допустимостта

- 32 Няколко правителства, които са представили становища в рамките на настоящото производство, са поставили под съмнение допустимостта на преюдициалното запитване.
- 33 Правителството на Обединеното кралство поддържа, че недопустимостта на преюдициално запитване следва от обстоятелството, че запитването се основава на член 234 ЕО, докато се иска тълкуване на рамково решение, а именно на акт, приет по силата на дял VI от Договора за ЕС. В такъв случай запитването би трябвало да се основава изключително на член 35, параграф 1 ЕС, докато член 234 ЕО е неприложим. Ирландия отбелязва, че доколкото по настоящото дело са изпълнени условията за прилагане на член 35 ЕС, погрешното посочване на член 234 ЕО като основание на запитването не би следвало да възпрепятства Съда да отговори на поставените от препращащата юрисдикция въпроси.
- 34 Следва да се отбележи в началото, че в съответствие с член 46, буква б) ЕС разпоредбите от Договора за ЕО и Договора за ЕОВС, които се отнасят до правомощията на Съда и до тяхното упражняване и сред които е член 234 ЕО, се прилагат към разпоредбите на дял VI от Договора за ЕС при условията, предвидени в член 35 ЕС. Следователно, противно на поддържаното от

правителството на Обединеното кралство, предвиденият в член 234 ЕО режим се прилага спрямо компетентността на Съда да разглежда преюдициални въпроси на основание член 35 ЕС, при условие че са спазени предвидените в последния член изисквания (вж. в този смисъл Решение по дело *Pupino*, посочено по-горе, точки 19 и 28).

35 Безспорно е, че Италианската република е посочила в декларация с действие от 1 май 1999 г. — датата на влизане в сила на Договора от Амстердам, че приема компетентността на Съда да се произнася по действителността и тълкуването на посочените в член 35 ЕС актове съобразно условията, предвидени в параграф 3, буква б) от този член. Безспорно е също така, че Рамковото решение, основано на член 31 ЕС и член 34 ЕС, спада към посочените в член 35, параграф 1 ЕС актове, по които Съдът може да се произнася преюдициално (Решение по дело *Pupino*, посочено по-горе, точки 20 и 22), а и не е оспорено, че съдия-следователят от *Tribunale di Milano*, действайки в рамките на производство като главното, трябва да се счита за юрисдикция на държава-членка по смисъла на член 35 ЕС.

36 При тези условия и като се остави настрана обстоятелството, че преюдициалните въпроси се отнасят също до тълкуването на директива, приета на основание Договора за ЕО, фактът, че актът за препращане не споменава член 35 ЕС, а се позовава на член 234 ЕО, не може сам по себе си да доведе до недопустимостта на преюдициалното запитване. Още повече че Договорът за ЕС не предвижда нито изрично, нито мълчаливо формата, в която националната юрисдикция трябва да представи своето преюдициално запитване (относно член 234 ЕО вж. по аналогия Решение от 6 април 1962 г. по дело *De Geus* 13/61, *Recueil*, стр. 89, 102).

37 Нидерландското правителство поставя под съмнение допустимостта на преюдициалното запитване, с мотива че фактическите и правни обстоятелства по делото не са достатъчно ясно определени в акта за препращане. Според въпросното правителство от това по-специално следва, че ползата от поставените въпроси не е изяснена, доколкото при липса на уточнения относно приложимото национално право е невъзможно да се провери, както поддържа препращащата юрисдикция, дали се поставя въпрос за тълкуването на това право в съответствие с Рамковото решение, което освен това е лишено от пряко действие.

- 38 Австрийското правителство изтъква, че италианското право възпрепятства препращащата юрисдикция да се произнесе в рамките на главното производство по искания с гражданскоправен характер, така че преюдициалните въпроси имат хипотетичен характер.
- 39 Следва да се отбележи, че по подобие на член 234 ЕО член 35 ЕС подчинява сезирането на Съда с преюдициално запитване на условието националната юрисдикция да „счита, че е необходимо решение по този въпрос, за да може да се произнесе“, така че практиката на Съда относно допустимостта на поставените преюдициални въпроси по член 234 ЕО е по принцип приложима към преюдициалните запитвания, отправени до Съда на основание член 35 ЕС (Решение по дело Pupino, посочено по-горе, точка 29).
- 40 От това следва, че презумпцията за относимост, която се свързва с поставените от националните юрисдикции преюдициални въпроси, може да не се приложи само в изключителни случаи, когато е ясно, че исканото тълкуване на указаните в тези въпроси разпоредби от правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или предмета на спора по главното производство, или когато въпросът е от хипотетично естество, или когато Съдът не разполага с необходимите фактически или правни елементи, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси. С изключение на тези хипотези, Съдът по правило е длъжен да се произнесе по преюдициалните въпроси, които се отнасят до тълкуване на указаните в член 35, параграф 1 ЕС актове (Решение по дело Pupino, посочено по-горе, точка 30).
- 41 Освен това необходимостта от тълкуване на общностното право, което да е полезно за националния съдия, изисква той да определи фактическия и правен контекст, в който се вписват въпросите, които поставя, или най-малко да обясни фактическите хипотези, на които се основават въпросите. В това отношение е необходимо националният съдия да даде минимални обяснения относно причините за избор на разпоредбите от правото на Съюза, чието

тълкуване иска, и относно връзката, която установява между тези разпоредби и приложимото към спора национално законодателство (във връзка с член 234 ЕО вж. по-специално Решение от 19 април 2007 г. по дело *Asemfo*, C-295/05, Сборник, стр. I-2999, точки 32 и 33).

42 Съдържащата се в актовете за препращане информация служи не само да позволи на Съда да даде полезни отговори, но също така и да предостави на правителствата на държавите-членки, както и на заинтересованите страни, възможността да представят становища в съответствие с член 23 от Статута на Съда (вж. по-специално Решение от 3 май 2007 г. по дело *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, Сборник, стр. I-3633, точка 20).

43 Както следва от точки 16—30 от настоящото решение, актът за препращане излага фактите по главното производство, както и релевантните правни норми от приложимото национално право, и обяснява причините, поради които препращащата юрисдикция иска тълкуването на Рамковото решение, както и връзката между последното и приложимото към делото национално право.

44 Противно на приведения от австрийското правителство довод, от главното производство не е очевидно, че е невъзможно тълкуване на националното право в съответствие с Рамковото решение — проверка, която е задължение на националния съдия (вж. в този смисъл Решение по дело *Pupino*, посочено по-горе, точка 48).

45 При тези условия не е очевидно, че исканото тълкуване на посочените в поставените въпроси разпоредби от Рамковото решение няма връзка с действителността или предмета на спора по главното производство, че въпросът е от хипотетично естество или че Съдът не разполага с необходимите фактически и правни елементи, за да бъде полезен на препращащата юрисдикция с отговора на поставените му въпроси.

- 46 Накрая, съдържащите се в акта за препращане указания са също така достатъчни, за да предоставят възможност на страните по главното производство, държавите-членки, Съвета на Европейския съюз и Комисията на Европейските общности да представят становища съобразно с член 23 от Статута на Съда, за което впрочем свидетелстват представените становища на встъпилите по настоящото производство страни.
- 47 В хода на писмената фаза на производството пред Съда е повдигнат въпросът дали Рамковото решение може да се счита за приложимо във времето спрямо съвкупност от обстоятелства като тези по главното производство, които са настъпили преди приемането на Рамковото решение на 15 март 2001 г., без да се брои срокът за неговото прилагане, който е изтекъл, по-специално относно член 9 от него, на 22 март 2002 г.
- 48 В това отношение е необходимо да се напомни, че според постоянната съдебна практика процесуалните норми се считат по правило за приложими към всички висящи спорове от датата, на която влизат в сила, за разлика от материалноправните норми, които обикновено се тълкуват като неприложими към положения, съществуващи преди влизането им в сила (вж. също Решение от 9 март 2006 г. по дело *Beemsterboer Coldstore Services*, C-293/04, *Recueil*, стр. I-2263, точка 21 и цитираната съдебна практика).
- 49 Въпросът обаче, който е в центъра на спора в главното производство, а именно за правораздавателните правомощия във връзка с решение за връщане на пострадалия от престъпление на вещи, иззети в хода на наказателното производство, се отнася към процесуалните норми, така че никаква пречка относно прилагането на закона във времето не може да се противопостави на това да се вземат предвид по този спор съответните разпоредби от Рамковото решение с оглед тълкуване на приложимото вътрешно право в съответствие с него.

50 Следователно преюдициалното запитване е допустимо.

По преюдициалните въпроси

51 С двата си въпроса, които следва да бъдат разгледани заедно, препращащата юрисдикция пита по същество дали Рамковото решение трябва да бъде тълкувано в смисъл, че в рамките на наказателно производство, и по-специално на производство по привеждане в изпълнение, последващо окончателна осъдителна присъда като тази по главното производство, понятието „пострадал от престъпление“ по смисъла на Рамковото решение включва юридически лица, които са претърпели вреди, пряко причинени от действия или бездействия в нарушение на наказателното право на държава-членка.

52 Член 1, буква а) от Рамковото решение определя за целите на последното пострадалия от престъпление като физическо лице, което е претърпяло увреждане, включително телесно или душевно, или емоционално страдание, или имуществена загуба, които са пряка последица от действия или бездействия в нарушение на наказателното право на държава-членка.

53 От тази разпоредба следва, че Рамковото решение има предвид само физически лица, претърпели вреди, пряка последица от деяния в нарушение на наказателното право на държава-членка.

54 Да се тълкува Рамковото решение в смисъл, че има предвид и „юридически“ лица, които по подобие на гражданския ищец в главното производство претендират, че са претърпели вреди, пряка последица от престъпление, би противоречало дори на буквата на член 1, буква а) от Рамковото решение.

55 Към това следва да се прибави, че никоя друга разпоредба от Рамковото решение не съдържа указание, според което законодателят на Европейския съюз е възнамерявал да разшири понятието за пострадал от престъпление до юридическите лица за целите на прилагането на Рамковото решение. Тъкмо напротив, много разпоредби от него потвърждават, че целта на законодателя е била да посочи само физическите лица, които са пострадали от вреди, последица от престъпление.

56 В това отношение освен член 1, буква а) от Рамковото решение, който се отнася до увреждане, телесно или душевно и емоционално страдание, следва да се спомене член 2, параграф 1 от Рамковото решение, който задължава държавите-членки да вземат мерки пострадалите от престъпление да получат подобаващо отношение, което зачита личното им достойнство, параграф 2 от същия член 2, който напомня специалното отношение, с което се ползват особено уязвимите пострадали от престъпление, както и член 8, параграф 1 от Рамковото решение, който задължава държавите-членки да осигурят подходящо равнище на защита на семейството или на лицата, намиращи се в отношения, подобни на семейните, на пострадалия от престъпление.

57 Директивата не може да промени това тълкуване. Рамковото решение и Директивата уреждат различни отношения. Директивата създава система за сътрудничество, с цел да улесни достъпа на пострадалите от престъпление до обезщетение в презграничните случаи. Тя цели да осигури в случай на тежко умишлено престъпление, извършено в държава-членка, различна от тази, в която пребивава пострадалият от престъпление, последният да бъде обезщетен от първата държава-членка. За разлика от това Рамковото решение има за цел да сближи законодателствата на държавите-членки за запазване на интересите на пострадалите от престъпление в наказателното производство. То цели да осигури, че извършителят на престъплението ще обезщети пострадалия от престъплението за претърпените вреди.

58 Следователно дори да се приеме, че разпоредбите на директива, приета въз основа на Договора за ЕО, могат да имат някаква последица за тълкуването на разпоредбите на рамково решение, основано на Договора за ЕС, и че понятието за пострадал от престъпление по смисъла на директивата може да се тълкува като отнасящо се до юридически лица, директивата и рамковото решение не се намират в нито едно отношение във връзка, която да обоснове единно тълкуване на въпросното понятие.

59 Освен това, положение като това в главното производство не попада в приложното поле на Директивата. Както следва от точка 57 от настоящото решение, Директивата предвижда обезщетяване единствено при тежко умишлено престъпление, извършено в държава-членка, различна от тази, в която пребивава пострадалият от престъпление, докато делото по главното производство се отнася до престъпленията подправка на счетоводни документи, тежка злоупотреба на доверие и противозаконно финансиране на политически партии, извършени основно на територията на държавата-членка, където пребивава пострадалият от престъпление.

60 Следователно на поставените въпроси трябва да се отговори, че Рамковото решение трябва да се тълкува в смисъл, че в рамките на наказателно производство, и по-специално на производство по привеждане в изпълнение, последващо окончателна осъдителна присъда като тази по главното производство, понятието „пострадал от престъпление“ по смисъла на Рамковото решение не включва юридическите лица, които са претърпели вреди, пряко причинени от действия или бездействия в нарушение на наказателното право на държава-членка.

По съдебните разноси

- 61 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

Рамковото решение 2001/220/ПВР на Съвета от 15 март 2001 г. относно правното положение в наказателното производство на жертвите от престъпления трябва да се тълкува в смисъл, че в рамките на наказателно производство, и по-специално на производство по привеждане в изпълнение, последващо окончателна осъдителна присъда като тази по главното производство, понятието „пострадал от престъпление“ по смисъла на Рамковото решение не включва юридическите лица, които са претърпели вреди, пряко причинени от действия или бездействия в нарушение на наказателното право на държава-членка.

Подписи

